

вербальними засобами спілкування. Хоча відносно словникового складу англійської мови такі мовні одиниці вважаються «неузвальними».

По-третє, синхронізація відбувається на рівні самих концептуальних структур: – у межах концептосистеми підтримується баланс між функціональними одиницями і тими, потреба в яких вже зникає; – за допомогою категоризації утворюються нові та реорганізуються наявні концепти; – відбувається взаємодія між концептами, які вербально відтворюються одиницями різних або однакових рівнів мовної системи (концептуальна деривація); – відбувається взаємодія між інформаційними складовими концептами (внутрішньоконцептуальна реорганізація інформації); – реалізуються процеси категоріальної організації та реорганізації складових концептосистеми.

Зміни на когнітивному рівні спричиняють відповідні процеси синхронізації метакогнітивного рівня, який оперує специфічним «набором знання про організацію знання та її вербальну відтворюваність». Метакогнітивні моделі утворення комічного ефекту, метафоризації, фразеологізації, граматико-синтагматичної відтворюваності та, нарешті, ментально-адаптовані дериваційні моделі – все це піддається процесам синхронізації інформації.

Окрім процесів синхронізації інформації, можна відзначити і власне її приріст. Стрімке підвищення кількості складових не тільки когнітивного, а й метакогнітивного рівнів концептосистеми англійської мови зумовлює виникнення та подальше встановлення мережі нових взаємозв'язків. Таким чином, інноваційний концептуальний континуум, що на вербальному рівні виражається у процесах власномовної (повної та часткової) деривації, а також у процесах запозичення, потребує вивільнення акумульованої (не витраченої) ментальної енергії з метою синхронізації нових інформаційних складових, уворених завдяки процесам концептуалізації та категоризації.

Викладений нами матеріал свідчить про те, що англійське інформаційне середовище представляє собою складну структуру фрактального типу, що розвивається згідно основних принципів розвитку Універсуму. При чому процеси синхронізації цієї системи є константними й генетичнодетермінованими, що власне й забезпечують невинний розвиток досліджуваної вербалізованої складової англійської інформаційної середовища.

У цьому зв'язку слід відзначити широкі перспективи проведення ґрунтовного наукового аналізу з метою виявлення принципів, що детермінують структурованість системних складових, а також функціональні особливості, що параметризують механізми синхронізації лінгвального, когнітивного та метакогнітивного рівнів лінгво-ментального середовища як складової антропоцентричного ментального континууму певної мови світу.

Література:

1. Мокий В. С. Трансдисциплінарна філософія ноуменального мира [Текст] / В. С. Мокий Русская школа трансдисциплінарності, Інститут трансдисциплінарних технологій, 2011. – 50 с.
2. Гармаш О. Л. Реалізація закону збалансованості енергії у системі словникового складу сучасної англійської мови [Текст] / О. Л. Гармаш // Вісник Сумського держ. ун-ту. Серія: Філологічні науки. – № 11(95) 2006, Том 1. – Суми : СумДУ, 2006. – С. 10–18.
3. Гармаш О. Л. Лінгвосинергетичний аспект розвитку словникового фонду англійської мови: [монографія] / О. Л. Гармаш. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 324 с.
4. McFedries, P. Word spy: the word lover's guide to modern culture. [Text] / Paul McFedries – Broadway Books, 2004 – 432 p.

УДК 811.134.2:81'374

Г. І. Глуцук-Олея,

Херсонський державний університет, м. Херсон

РОЗКРИТТЯ СУТНОСТІ ЗАПЕРЕЧЕННЯ ТЛУМАЧНИМИ СЛОВНИКАМИ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

У статті зроблено спробу розкрити поняття «заперечення» тлумачними словниками іспанської мови задля уточнення його значення та сфери його функціонування.

Ключові слова: заперечення, лексикографія, тлумачні словники, іспанська мова.

EXPOUSURE OF THE ESSENCE OF NEGATION IN THE SPANISH EXPLANATORY DICTIONARIES

Negation is one of the few truly universal grammatical categories: every language seems to have some grammaticalized means to deny the truth of an ordinary declarative sentence. Yet the expression of this category varies significantly both from language to language and historically within the same language. For the historical linguist, changes in the way that negation is expressed are therefore an ideal testing ground for theories of change, with every language having the potential to provide important data. Core phenomena in language change are amply exemplified in common developments in negation.

Negation provides a wealth of material through which the mechanisms of these core phenomena may be investigated. Typological work, building on the pioneering surveys of Dahl (1979), Dryer (1988), and more recently Miestamo (2005) and van der Auwera (2010), has revealed the diverse range of ways in which negation is expressed in the world's languages. Generative work (Deprez 2000, Giannakidou 2000, 2006, Haegeman 1995, Rowlett 1998, Zanuttini 1997) has attempted to account for the distribution of the various elements found in negative contexts and to derive their semantics. There is also a long tradition of work in truth-conditional semantics on negation (Horn 1989), as well as work from a functionalist perspective (Givon 1978).

So, negation has been the subject of a vast body of scientific literature. In this article we tried to describe the concept «negation» in the Spanish explanatory dictionaries to define more precisely its significance and sphere of its functioning.

Key words: negation, Lexicography, explanatory dictionary, Spanish.

РАСКРЫТИЕ СУЩНОСТИ ОТРИЦАНИЯ ТОЛКОВЫМИ СЛОВАРЯМИ ИСПАНСКОГО ЯЗЫКА

В статье осуществляется попытка раскрыть понятие «отрицание» толковыми словарями испанского языка для уточнения его значения и сфер его функционирования.

Ключевые слова: отрицание, лексикография, толковые словари, испанский язык.

Серед усіх мовних універсалій заперечення вигідно вирізняється особливим місцем у різних галузях людського знання – філософії, логіці, психології, математиці, мовознавстві. Універсальність заперечення обумовлена прагненням людини до диференціації явищ дійсності та відбиттям цього процесу в мові.

Саме тому **актуальність** дослідження обраної теми пов'язана з загальною спрямованістю сучасного мовознавства на вивчення мовних одиниць різного лінгвістичного статусу, пов'язаних однією функцією вираження заперечного значення, насамперед, в сучасній іспаністиці.

Метою нашої наукової розвідки є вивчення тлумачення заперечення в іспанській мові.

Предметом є власне категорія негачії в сучасній іспанській мові.

Заперечення властиве розвитку пізнання і науки. Кожна нова досконаліша наукова теорія долає менш досконалу. Заперечення є певним привнесенням у явище або предмет ззовні, є результатом його власного внутрішнього розвитку. Оскільки самі по собі предмети та явища є суперечливими, вони розвиваються на основі внутрішніх протиріч та створюють умови для власного знищення задля переходу в нову, вищу якість. Лінгвістичне заперечення належить до складних мовних категорій, воно пронизує всю лексику та граматику, має різні засоби та способи вираження та складну семантико-синтаксичну структуру. Багатоаспектність заперечення як мовного явища пояснює складність його відокремлення від інших категорій. Мова йдеться про розрізнення в мовному запереченні понятійної та граматичної сторони та їхній зв'язок, а також про суміжність категорії заперечення із категорією оцінки та модальності.

Дослідження категорії заперечення має багатовікову історію і, будучи лінгвістичною універсалією, воно описано у словниках і граматиках кожної мови та в багатьох працях лінгвістів. Це – одна з важливіших мовних категорій, яка слугує для опису дійсності, відіграє величезне значення у процесі спілкування, є однією з основних розумових операцій. Серед інших універсалій заперечення вигідно вирізняється особливим місцем у різних галузях людського знання – філософії, логіці, психології, математиці, мовознавстві.

Універсальність заперечення обумовлена прагненням людини до диференціації явищ дійсності та відбиттям цього процесу в мові. Наприкінці 90-х років ХХ ст. С. Сієферном та В. Велтенем було зібрано бібліографію заперечення приблизно із 3000 тисяч назв [11], яка, безперечно, на сьогодні складає іншу цифру. Науковий пошук нашого дослідження спрямовано на розкриття поняття заперечення у лексикографічній традиції іспанської мови.

Іспанська лексикографія зазнала певного відставання порівняно з французькою та німецькою, що може пояснюватися тим, що в Іспанії провідні лексикографічні підприємства не отримали рішучого імпульсу як це відбулося в інших країнах (видавництва *Littre* чи *Larousse* у Франції та *Grimm* у Німеччині), де йдеться про давню традицію укладання словників, вокабулярів та глосаріїв. На сьогодні в Іспанії продовжуються найрізноманітніші публікації лексикографічних творів різної спрямованості.

Дослідження лексичних полів, розпочаті Х. Тріером, сприяли вивченню не окремих слів, а, відповідно, їхніх синонімів або семантично пов'язаних із ними слів [2, с. 19]. В Іспанії Х. Касарес, обраний у 1919 р. членом Королівської академії Наук Іспанії, у 1921 р. підтримав ідею укладання словника за концептами, і в 1942 видав *«Diccionario ideológico de la lengua española: desde la idea a la palabra, desde la palabra a la idea»* [7, с. 2]. Окрім того, наслідком тенденції до сучасного підходу вивчення мови стала розробка описових словників іспанської мови; нові лінгвістичні ідеї допомогли зменшити суто пуристські тенденції традиційної лексикографії.

Сучасна лексикографія тяжіє спиратися на реальне вживання слова на відміну від надмірного тиску, який чинився колись на словники вокабуляром писемної нормованої форми мови. Отже, стосовно заперечення, нас цікавить висвітлення цієї теми тлумачними словниками іспанської мови задля уточнення сфери його функціонування. Передусім, розглянемо власне лексему «негачія» або «заперечення» – *negación* та його значення (етимологічно походить із латини *negatio*, *-ōnis*) [3, с. 1572; 5, с. 771; 10, с. 714]:

- 1) дія і наслідок заперечення;
- 2) нестача або повна відсутність чогось;
- 3) грам. знач. – семантична категорія, до якої належать певні слова, що слугують для заперечення;
- 4) власне заперечні слова або вирази.

Словник М. Молінер додає до тлумачення «негачії» невизнання чогось [9, с. 654]. Поряд із дієсловом М. Молінер додає, що воно виражає:

– не існування речі, стану, або не реалізацію (не здійснення) дії чи феномена (*Niega que haya tales documentos / Negó que le hubiese tocado la lotería / Eso es como negar que la nieve es blanca*). Часто гіперболічно вживається заперечення із значенням зменшення (*El perro que no ladra / Elena que no se enfada nunca*). Префікси із заперечним значенням: *a-*, *ab-*, *an-*, *ana-*, *des-*, *i-* (*il-*, *im-*, *in-*, *ir*), *o-*;

– відповідати комусь негативно, коли питається про щось, відхилити інкриміновані звинувачення;

– значення дієслова *denegar* – заявити комусь про ненадання чогось чи відмову у чомусь (*Le han negado el permiso para trasladarse al extranjero*); *rehusar* – не давати чи не робити того, що чекають від людини (*Negar la mano (el saludo)*); забороняти певну дію чи перешкоджати їй (*Le negó el paso por aquel sitio*);

– заперечувати зв'язок, дружбу чи родинний зв'язок із певною особою – передається значення дієслова *renegar* (*San Pedro negó a Jesús*);

– приховувати якусь річ;

– стверджувати, що когось немає вдома, коло його шукають чи телефонують, хоча насправді це не так (*Le llamaré pero estoy seguro que me lo negarán*).

Стосовно дієслова *negar* та його значення [3, с. 1572; 12, с. 573]:

- 1) (із лат. – *negāre*) стверджувати, що чогось не існує, неправда, або не так, як хтось вважає чи стверджує;
- 2) припинити визнавати щось, не сприймати існування чогось;
- 3) відповідати «ні» на прохання або не надавати чогось;
- 4) забороняти, перешкоджати, заважати;
- 5) забути чи відсторонитися від того, що цінувалося, часто повторювалося;
- 6) не зізнаватися у злочині; зазвичай вживається звинуваченими, які юридично допитуються стосовно цього;
- 7) зневажати, сторонитися чогось;
- 8) приховувати;
- 9) вибачатися за щось скоєне, заперечувати участь у чомусь;
- 10) не приймати когось вдома, говорячи, що ви пішли.

Розглянувши попередні дефініції заперечення підтверджується ідея суб'єктивності та множинності його визначення. Стосовно лексикографічного окреслення, за судженням Л. Ф. Лари, лексичне значення, взагалі, змінюється згідно з інтересами суспільства і оцінним досвідом його культури; і словник, як поєднання усіх означень, має відбивати природу цієї культури [8, с. 204–205].

Так, словник синонімів і антонімів іспанської мови надає синонімічний ланцюг дієслова «*negar*» [6, с. 260]: *denegar, prohibir, vedar*;

фразеологічні звороти: *cerrarse a la banda, ponerse de uñas*.

При чому *denegar* вживається виключно в адміністративній мові у значенні відмовити прохання, запит тощо. Також у даному словнику до синонімів із значенням «*negar*» відносяться *ocultar, disimular, excusarse, rehusar*.

До того ж, ми не можемо забувати, що для визнання чогось негативним, ми одразу ж шукаємо на противагу цьому щось позитивне: якщо одне слово заперечує, відхиляє чи спростовує щось, є очевидним, що воно вже передувало у певній формі самому запереченню. Так, знову ж такі у вищезгаданому словнику знаходимо відповідні антоніми «*negar*»:

afirmar, incluir(se), ratificar(se), presentar(se).

Ступінь сприйняття негативності залежить від спільноти, тобто перше визначення заперечення може мати негативне і позитивне значення відповідно до обізнаності, рівня погодженості у суспільстві щодо чогось. Намагаючись угрупувати лексику в певні семантичні поля, простежується, що слова набувають чи можуть набувати за певних обставин відносні значення, і це акцентується, передусім, у полі заперечення [2, с. 32]. Так, синоніми заперечення групуються у такі лексико-семантичні поля [4]:

negación: *negativa, denegación, prohibición, oposición, repulsa;*

negación, *falta, carencia, ausencia, privación;*

negación, *torpeza, incapacidad, inutilidad, ineptitud, incompetencia, nulidad, invalidez, ineficacia;*

negación, *abjuración, traición.*

Можна стверджувати існування щільного зв'язку між контрарними поняттями, і, говорячи термінами компонентного аналізу, значення слова – це комплекси семантичних складників, поєднаних логічними константами, що визначається як концепт. Виходячи із цього, тлумачний словник – це система концептів, кожному з яких відповідає фонологічна форма і певні морфологічні та синтаксичні характеристики [1, с. 180–182].

Після проведеного аналізу щодо труднощів визначення та характеристики заперечення, ми спробуємо у подальшій роботі деталізувати критерії складання корпусу семантичного поля заперечення в іспанській мові.

Література:

1. Bierwisch M. Semántica / M. Bierwisch // Nuevos horizontes de la lingüística [ed. Jh. Lyons]. – Madrid : Alianza, 1975. – 369 p.
2. Cundín Santos M. Aproximación al diccionario de la negación / Margarita Cundín Santos. – Bilbao : Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, 2000. – 394 p.
3. Diccionario de la Lengua Española / Real Academia Española // Vigésima segunda edición. – Madrid : Espasa, 2001. – Tomo II (h-z). – P. 1181–2349.
4. Diccionario de sinónimos [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.diccionariodesinonimos.es/negacion/
5. Diccionario manual ilustrado de la lengua española / Revisión y Prólogo por Samuel Gili Gaya. – Barcelona : BIBLOGRAF, 1964. – 1126 p.
6. Diccionario manual. Lengua española. Sinónimos y antónimos. – Barcelona : Biblograf, 1988. – 370 p.
7. Julio Casares y el Diccionario ideológico de la lengua española [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : creatividades.rba.es/.../dossierjulioscasares.pdf
8. Lara L. F. Teoría del diccionario monolingüe / L. F. Lara. – México : El Colegio de México, 1997. – 237 p.
9. Moliner M. Diccionario de uso del español / M. Moliner. – Madrid : Gredos, 1988. – 2 tomo (J–Z). – 960 p.
10. Nuevo diccionario ilustrado de la lengua española: 250.000 acepciones / Editorial Ramon Sopena, S. A. – Barcelona : SOPENA, 1980. – 1036 p.
11. Seifert S. A Basic Bibliography on Negation in Natural Language / Stephan Seifert, Welte Werner. – Tübingen : Narr, 1987. – 334 p.
12. Slager E. Diccionario de uso de las preposiciones españolas / Emile Slager. – Madrid : Espasa, 2004. – 885 p.

УДК 821.111(73) – 1.09«19»

О. Р. Заболотна,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

МОВНИЙ СВІТ ПОЕТИЧНОГО ІДИОСТИЛЮ СІЛЬВІ ПЛАТ

Стаття присвячена дослідженню мовного аспекту ідиостилю Сільвії Плат, що дає можливість визначити індивідуальну неповторність авторки. У роботі розглядаються особливості індивідуального стилю американської письменниці, а також відмінності індивідуального стилю залежно від сфери використання мови.

Ключові слова: ідиостиль, мовна особистість, поетичний стиль, вульгаризм, концепт.

LANGUAGE WORLD OF SYLVIA PLATH'S INDIVIDUAL POETIC STYLE

The article is devoted to the linguistic aspect of Sylvia Plath's individual style.

Sylvia Plath was one of the most dynamic and admired poets of the twentieth century. By the time she took her life at the age of thirty, Plath already had a following in the literary community. In the ensuing years her work attracted the attention of a multitude of readers, who saw in her singular verse an attempt to catalogue despair, violent emotion, and obsession with death. Intensely autobiographical, Plath's poems explore her own mental anguish, her troubled marriage to fellow poet Ted Hughes, her unresolved conflicts with her parents, and her own vision of herself. Whether Plath wrote about nature, or about the social restrictions on individuals, she stripped away the polite veneer. She let her writing express elemental forces and primeval fears. In doing so, she laid bare the contradictions that tore apart appearance and hinted at some of the tensions hovering just beneath the surface of the American way of life in the post war period. At her most articulate, meditating on the nature of poetic inspiration, [Plath] is a controlled voice for cynicism, plainly delineating the boundaries of hope and reality. At her brutal best – and Plath is a brutal poet – she taps a source of power that transforms her poetic voice into a raving avenger of womanhood and innocence.

Keywords: individual style, language personality, poetic style, vulgarisms, concept.

ЯЗЫКОВОЙ МИР ПОЭТИЧЕСКОГО ИДИОСТИЛЯ СИЛЬВИИ ПЛАТ

Статья посвящена исследованию языкового аспекта идиостиля Сильвии Плат, что дает возможность определить индивидуальную неповторимость автора. В работе рассматриваются особенности индивидуального стиля американской писательницы, а также различия индивидуального стиля в зависимости от сферы использования языка.

Ключевые слова: идиостиль, языковая личность, поэтический стиль, вульгаризм, концепт.